

Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τέταρτο τμήμα)

της 19ης Σεπτεμβρίου 2013*

«Επανεξέταση της αποφάσεως του Γενικού Δικαστηρίου T-268/11 P — Υπαλληλική υπόθεση — Απόφαση της Επιτροπής περί μη μεταφοράς ετήσιας άδειας μετ' αποδοχών την οποία δεν μπόρεσε να λάβει ο υπάλληλος κατά την περίοδο αναφοράς λόγω αναρρωτικής άδειας μακράς διάρκειας — Άρθρο 1ε, παράγραφος 2, του Κανονισμού Υπηρεσιακής Καταστάσεως των υπαλλήλων της Ευρωπαϊκής Ένωσης — Άρθρο 4 του παραρτήματος V του ΚΥΚ — Οδηγία 2003/88/ΕΚ — Άρθρο 7 — Δικαίωμα ετήσιας άδειας μετ' αποδοχών — Αρχή του κοινωνικού δικαίου της Ένωσης — Άρθρο 31, παράγραφος 2, του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης — Απόφαση θίγουσα την ενότητα και τη συνοχή του δικαίου της Ένωσης»

Στην υπόθεση C-579/12 RX-II,

με αντικείμενο την επανεξέταση, δυνάμει του άρθρου 256, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, ΣΛΕΕ, της αποφάσεως του Γενικού Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης της 8ης Νοεμβρίου 2012, T-268/11 P, Επιτροπή κατά Strack, εκδοθείσας στο πλαίσιο της δίκης

Ευρωπαϊκή Επιτροπή

κατά

Guido Strack, πρώην μονίμου υπαλλήλου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, κατοίκου Κολωνίας (Γερμανία),

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τέταρτο τμήμα),

συγκείμενο από τους L. Bay Larsen, πρόεδρο τμήματος, J. Malenovský, U. Løhmus, M. Safjan και A. Prechal (εισηγήτρια), δικαστές,

γενική εισαγγελέας: J. Kokott

γραμματέας: A. Calot Escobar

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

- ο G. Strack, εκπροσωπούμενος από τον H. Tettenborn, Rechtsanwalt,
- η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από την B. Eggers καθώς και τους J. Curall και H. Kraemer,
- το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εκπροσωπούμενο από την P. Plaza Garcia καθώς και τους M. Bauer και J. Hermann,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική.

έχοντας υπόψη τα άρθρα 62α και 62β του Οργανισμού του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης,
αφού άκουσε τη γενική εισαγγελέα,
εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Η παρούσα διαδικασία έχει ως αντικείμενο την επανεξέταση της αποφάσεως του Γενικού Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης (αναιρετικό τμήμα) της 8ης Νοεμβρίου 2012, T-268/11 P, Επιτροπή κατά Strack (στο εξής: απόφαση της 8ης Νοεμβρίου 2012), με την οποία το Γενικό Δικαστήριο αναίρεσε την απόφαση του Δικαστηρίου Δημόσιας Διοίκησης της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: Δικαστήριο ΔΔ) της 15ης Μαρτίου 2011, F-120/07, Strack κατά Επιτροπής, με την οποία είχε ακυρωθεί η απόφαση της Επιτροπής, της 15ης Μαρτίου 2007, που περιόριζε σε δώδεκα τις μεταφερόμενες ημέρες άδειας που ο G. Strack δεν είχε χρησιμοποιήσει το 2004 (στο εξής: επίδικη απόφαση της Επιτροπής).
- 2 Η επανεξέταση αφορά τα ζητήματα κατά πόσον, λαμβανομένης υπόψη της νομολογίας του Δικαστηρίου όσον αφορά την αναγνώριση του δικαιώματος ετήσιας άδειας μετ' αποδοχών ως αρχής του κοινωνικού δικαίου της Ένωσης, που κατοχυρώνεται επίσης ρητώς από το άρθρο 31, παράγραφος 2, του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: Χάρτης) και μνημονεύεται, μεταξύ άλλων, από την οδηγία 2003/88/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 4ης Νοεμβρίου 2003, σχετικά με ορισμένα στοιχεία της οργάνωσης του χρόνου εργασίας (ΕΕ L 299, σ. 9), η απόφαση της 8ης Νοεμβρίου 2012 θίγει την ενότητα ή τη συνοχή του δικαίου της Ένωσης καθόσον το Γενικό Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ως αναιρετικό δικαστήριο, ερμήνευσε:
 - το άρθρο 1ε, παράγραφος 2, του Κανονισμού Υπηρεσιακής Καταστάσεως των υπαλλήλων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: ΚΥΚ) υπό την έννοια ότι δεν εμπίπτουν σ' αυτό οι σχετικές με την οργάνωση του χρόνου εργασίας επιταγές της οδηγίας 2003/88 και, ιδίως, οι αφορώσες την ετήσια άδεια μετ' αποδοχών, και
 - ως εκ τούτου, το άρθρο 4 του παραρτήματος V του ΚΥΚ υπό την έννοια ότι το δικαίωμα μεταφοράς της ετήσιας άδειας πέραν του ορίου που καθορίζεται από την εν λόγω διάταξη χορηγείται μόνον στην περίπτωση κωλύματος συνδεδεμένου με τη δραστηριότητα του υπαλλήλου στο πλαίσιο της ασκήσεως των καθηκόντων του.

Το νομικό πλαίσιο

Ο Χάρτης

- 3 Υπό τον τίτλο «Δίκαιες και πρόσφορες συνθήκες εργασίας», το άρθρο 31 του Χάρτη ορίζει τα ακόλουθα:
 - «1. Κάθε εργαζόμενος έχει δικαίωμα σε συνθήκες εργασίας οι οποίες σέβονται την υγεία, την ασφάλεια και την αξιοπρέπείά του.
 - 2. Κάθε εργαζόμενος έχει δικαίωμα σε ένα όριο μέγιστης διάρκειας εργασίας, σε ημερήσιες και εβδομαδιαίες περιόδους ανάπαυσης καθώς και σε ετήσια περίοδο αμειβόμενων διακοπών.»

Ο ΚΥΚ

- 4 Περιλαμβανόμενο στον τίτλο 1, που επιγράφεται «Γενικές Διατάξεις», του ΚΥΚ, το άρθρο 1ε, παράγραφος 2, προβλέπει τα εξής:

«Στους εν ενεργεία υπαλλήλους παρέχονται συνθήκες εργασίας, οι οποίες πληρούν κατάλληλα πρότυπα υγείας και ασφάλειας, ισοδύναμα τουλάχιστον με τις ελάχιστες απαιτήσεις που εφαρμόζονται στο πλαίσιο μέτρων που έχουν θεσπισθεί στους τομείς αυτούς σύμφωνα με τις Συνθήκες.»

- 5 Το άρθρο 57, πρώτο εδάφιο, του ΚΥΚ ορίζει τα εξής:

«Ο υπάλληλος δικαιούται, κατά ημερολογιακό έτος, [ετήσια άδεια] τουλάχιστον 24 εργασίμων ημερών και κατ' ανώτατο όριο 30 εργασίμων ημερών, σύμφωνα με ρύθμιση που πρόκειται να γίνει με κοινή συμφωνία μεταξύ των οργάνων της Ένωσης, μετά [από γνωμοδότηση] της επιτροπής [του Κανονισμού Υπηρεσιακής Καταστάσεως].»

- 6 Το άρθρο 4 του παραρτήματος V του ΚΥΚ προβλέπει τα ακόλουθα:

«Αν ο υπάλληλος, για λόγους μη αναγόμενους στις ανάγκες της υπηρεσίας, δεν έχει εξαντλήσει την ετήσια άδειά του πριν από το τέλος του τρέχοντος ημερολογιακού έτους, η μεταφορά αδειάς στο επόμενο έτος δεν δύναται να υπερβαίνει τις [δώδεκα] ημέρες.

Αν ο υπάλληλος δεν έχει εξαντλήσει την ετήσια άδειά του κατά τη λήξη των καθηκόντων του, λαμβάνει προς συμψηφισμό, για κάθε ημέρα αδειάς που δεν έλαβε, ποσό ίσο με το τριακοστό των μηνιαίων αποδοχών του κατά το χρόνο της λήξεως των καθηκόντων του.

[...]»

Η οδηγία 2003/88

- 7 Το άρθρο 1 της οδηγίας 2003/88, που τιτλοφορείται «Αντικείμενο και πεδίο εφαρμογής», ορίζει τα εξής:

«1. Η παρούσα οδηγία καθορίζει τις στοιχειώδεις προδιαγραφές ασφάλειας και υγείας όσον αφορά την οργάνωση του χρόνου εργασίας.

2. Εφαρμόζεται:

α) στις ελάχιστες περιόδους [...] ετήσιας άδειας [...]

[...]».

- 8 Το άρθρο 7 της εν λόγω οδηγίας ορίζει τα ακόλουθα:

«1. Τα κράτη μέλη θεσπίζουν τα αναγκαία μέτρα ώστε να παρέχεται σε όλους τους εργαζομένους ετήσια άδεια μετ' αποδοχών διάρκειας τουλάχιστον τεσσάρων εβδομάδων, σύμφωνα με τους όρους που προβλέπουν οι εθνικές νομοθεσίες ή/και πρακτικές για την απόκτηση του σχετικού δικαιώματος και τη χορήγηση της άδειας.

2. Η ελάχιστη περίοδος ετήσιας άδειας μετ' αποδοχών μπορεί να αντικαθίσταται από χρηματική αποζημίωση μόνον σε περίπτωση τερματισμού της εργασιακής σχέσης.»

Το ιστορικό της υπό επανεξέταση υποθέσεως

Το ιστορικό της διαφοράς

- 9 Ο G. Strack είναι πρώην μόνιμος υπάλληλος της Επιτροπής. Από την 1η Μαρτίου 2004 έως τη συνταξιοδότησή του λόγω αναπηρίας, την 1η Απριλίου 2005, τελούσε σε αναρρωτική άδεια.
- 10 Στις 27 Δεκεμβρίου 2004, ο G. Strack ζήτησε να μεταφερθούν στο έτος 2005 38,5 ημέρες αδειάς που δεν είχε λάβει το 2004, επισημαίνοντας ότι δεν είχε μπορέσει να κάνει χρήση αυτών των ημερών αδειάς ιδίως λόγω της επαγγελματικής του ασθένειας. Η αίτηση αυτή απορρίφθηκε με απόφαση της 30ής Μαΐου 2005 όσον αφορά τις 26,5 ημέρες που υπερέβαιναν τις 12 ημέρες που είχαν μεταφερθεί αυτοδικαίως δυνάμει του άρθρου 4 του παραρτήματος V του ΚΥΚ. Κατόπιν διοικητικής ενστάσεως, η απόφαση αυτή επικυρώθηκε με απόφαση της 25ης Οκτωβρίου 2005, η οποία, ωστόσο, επιφυλάχθηκε ως προς τη δυνατότητα μεταγενέστερης υποβολής νέας αιτήσεως μεταφοράς του υπολοίπου της άδειας του έτους 2004 σε περίπτωση που θα αναγνωριζόταν η επαγγελματική προέλευση της ασθένειας του ενδιαφερομένου.
- 11 Ο G. Strack υπέβαλε νέα αίτηση μεταφοράς στις 22 Νοεμβρίου 2006, η οποία απορρίφθηκε με την επίδικη απόφαση της Επιτροπής.

Η προμνησθείσα απόφαση Strack κατά Επιτροπής

- 12 Στις 22 Οκτωβρίου 2007, ο G. Strack άσκησε ενώπιον του Δικαστηρίου ΔΔ προσφυγή με αίτημα, μεταξύ άλλων, την ακύρωση της επίδικης αποφάσεως της Επιτροπής καθόσον περιόριζε σε δώδεκα τις μεταφερόμενες ημέρες ετήσιας άδειάς του τις οποίες δεν είχε λάβει το 2004 και μείωνε, συνεπώς, κατά την ίδια αναλογία, το ποσό που του είχε καταβληθεί προς συμψηφισμό αυτών των ημερών άδειας κατά τη λήξη των καθηκόντων του.
- 13 Προς στήριξη της εν λόγω προσφυγής, ο G. Strack προέβαλε ένα μοναδικό λόγο ακυρώσεως που αντλείτο από την παράβαση του άρθρου 4, πρώτο και δεύτερο εδάφιο, του παραρτήματος V του ΚΥΚ. Επικαλέστηκε, εξάλλου, την απόφαση της 20ής Ιανουαρίου 2009, C-350/06 και C-520/06, Schultz-Hoff κ.λπ. (Συλλογή 2009, σ. I-179), την οποία είχε εν τω μεταξύ εκδώσει το Δικαστήριο.
- 14 Με τις σκέψεις 55 έως 58 της προμνησθείσας αποφάσεως Strack κατά Επιτροπής, το Δικαστήριο ΔΔ έκρινε, καταρχάς, ότι από το άρθρο 1ε, παράγραφος 2, του ΚΥΚ προκύπτει ότι εναπόκειται στην Επιτροπή, κατά την εφαρμογή και την ερμηνεία των νομικών κανόνων που αφορούν την ετήσια άδεια, και ιδίως του άρθρου 4, πρώτο και δεύτερο εδάφιο, του παραρτήματος V του ΚΥΚ, να μεριμνά για την τήρηση των στοιχειωδών προδιαγραφών υγείας και ασφάλειας που προβλέπει η οδηγία 2003/88, ειδικότερα δε το άρθρο 7 της οδηγίας αυτής που αφορά την ετήσια άδεια μετ' αποδοχών.
- 15 Περαιτέρω, από τις σκέψεις 59 έως 69 της εν λόγω αποφάσεως προκύπτει ότι το Δικαστήριο ΔΔ, αφενός, διαπίστωσε ότι, καθ' όλη σχεδόν τη διάρκεια του 2004, ο G. Strack τελούσε, για ιατρικούς λόγους, εν αδυναμία να ασκήσει το δικαίωμά του σε ετήσια άδεια μετ' αποδοχών. Αφετέρου, θεώρησε, παραπέμποντας ειδικότερα στις σκέψεις 22, 23, 25, 41, 45, 50 και 61 της προμνησθείσας αποφάσεως Schultz-Hoff κ.λπ., ότι από το άρθρο 7 της οδηγίας 2003/88 απορρέει ότι το δικαίωμα ετήσιας άδειας μετ' αποδοχών –δικαίωμα το οποίο συνιστά, εξάλλου, ιδιαίτερης σημασίας αρχή του κοινωνικού δικαίου της Ένωσης, την οποία καθιερώνει και το άρθρο 31, παράγραφος 2, του Χάρτη– συνεπάγεται ότι ο G. Strack δεν μπορούσε, εν προκειμένω, να στερηθεί της δυνατότητας να λάβει χρηματική αποζημίωση έναντι μη ληφθείσας ετήσιας άδειας.
- 16 Τέλος, με τις σκέψεις 70 έως 78 της προμνησθείσας αποφάσεως Strack κατά Επιτροπής, το Δικαστήριο ΔΔ έκρινε, κατ' ουσίαν, ότι το άρθρο 4, πρώτο εδάφιο, του παραρτήματος V του ΚΥΚ δεν ρυθμίζει το ζήτημα κατά πόσον πρέπει να μεταφέρονται ημέρες ετήσιας άδειας σε περίπτωση που ο υπάλληλος

δεν μπόρεσε να τις λάβει για λόγους ανεξάρτητους της βουλήσεώς του, όπως οι ιατρικοί λόγοι. Το εν λόγω δικαστήριο έκρινε ότι οι στοιχειώδεις απαιτήσεις ασφάλειας και υγείας στις οποίες αναφέρεται το άρθρο 1ε του ΚΥΚ και, ιδίως, οι διατάξεις του άρθρου 7 της οδηγίας 2003/88 συμπληρώνουν, ως προς το θέμα αυτό, τις περί αδειών διατάξεις του ΚΥΚ και ότι η ερμηνεία που έδωσε το Δικαστήριο με την προμνηθείσα απόφαση Schultz-Hoff κ.λπ. σχετικά με το εν λόγω άρθρο 7 έπρεπε, συνεπώς, να εφαρμοστεί εν προκειμένω, διά της εφαρμογής του συνδυασμού των άρθρων 1ε και 57 του ΚΥΚ.

- 17 Ως εκ τούτου, το Δικαστήριο ΔΔ κατέληξε, με τη σκέψη 79 της εν λόγω αποφάσεως, ότι η Επιτροπή, υπό τις περιστάσεις της υπό κρίση περιπτώσεως, αρνούμενη, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 4, πρώτο εδάφιο, του παραρτήματος V του ΚΥΚ, τη μεταφορά, πέραν των δώδεκα, των ημερών ετήσιας άδειας μετ' αποδοχών που δεν ελήφθησαν κατά το έτος 2004 λόγω αναρρωτικής άδειας μακράς διάρκειας, παρενόησε το περιεχόμενο της εν λόγω διατάξεως. Κατά συνέπεια, το Δικαστήριο ΔΔ ακύρωσε την επίδικη απόφαση της Επιτροπής.

Η απόφαση της 8ης Νοεμβρίου 2012

- 18 Κατόπιν της ασκήσεως, εκ μέρους της Επιτροπής, αιτήσεως αναιρέσεως κατά της προμνησθείσας αποφάσεως Strack κατά Επιτροπής, το Γενικό Δικαστήριο, με την απόφαση της 8ης Νοεμβρίου 2012, απέρριψε, καταρχάς, τον τρίτο λόγο αναιρέσεως που αντλούνταν από διαδικαστική πλημμέλεια.
- 19 Περαιτέρω, το Γενικό Δικαστήριο δέχθηκε τον πρώτο λόγο αναιρέσεως και το πρώτο σκέλος του δευτέρου λόγου αναιρέσεως, που αντλούνταν, αντιστοίχως, από παράβαση του άρθρου 4 του παραρτήματος V του ΚΥΚ και του άρθρου 1ε, παράγραφος 2, του ΚΥΚ, κρίνοντας τα ακόλουθα με τις σκέψεις 38 έως 56 της εν λόγω αποφάσεως:

«38 [...] [το Δικαστήριο ΔΔ] έκρινε ότι το άρθρο 1ε, παράγραφος 2, του ΚΥΚ [...] επέβαλλε να είναι οι διατάξεις του ΚΥΚ περί οργανώσεως του χρόνου εργασίας και, ιδίως, περί ετήσιας άδειας σύμφωνες ή, τουλάχιστον, ισοδύναμες προς τις στοιχειώδεις προδιαγραφές που καθορίζονται στο άρθρο 7, παράγραφος 1, της οδηγίας 2003/88, όπως αυτές έχουν ερμηνευθεί από τη νομολογία του Δικαστηρίου και, ειδικότερα, από την προμνησθείσα απόφαση Schultz-Hoff κ.λπ.

[...]

- 40 Πρέπει, πάντως, να παρατηρηθεί ότι οι οδηγίες απευθύνονται στα κράτη μέλη και όχι στα θεσμικά όργανα της Ένωσης. Κατά συνέπεια, αυτές καθαυτές οι διατάξεις της οδηγίας 2003/88 δεν μπορούν να θεωρηθούν ως επιβάλλουσες υποχρεώσεις στα θεσμικά όργανα όσον αφορά τις σχέσεις τους με το προσωπικό τους [...]

[...]

- 42 Ωστόσο, το γεγονός ότι μια οδηγία δεν δεσμεύει, ως τοιαύτη, τα θεσμικά όργανα και δεν μπορεί να αποτελέσει έρεισμα για την προβολή ενστάσεως ελλείψεως νομιμότητας μιας διατάξεως του ΚΥΚ δεν αποκλείει το ενδεχόμενο να χωρεί επίκληση των κανόνων ή αρχών που καθιερώνει η οδηγία αυτή κατά των θεσμικών οργάνων όταν οι εν λόγω κανόνες και αρχές αποτελούν απλώς την ειδική έκφραση θεμελιωδών κανόνων της Συνθήκης [ΕΚ] ή γενικών αρχών που δεσμεύουν ευθέως τα εν λόγω θεσμικά όργανα (βλ., υπό το πνεύμα αυτό, απόφαση του Δικαστηρίου της 9ης Σεπτεμβρίου 2003, C-25/02, Rinke, Συλλογή 2003, σ. I-8349, σκέψεις 25 έως 28 [...]).

- 43 Ομοίως, μια οδηγία μπορεί να δεσμεύει ένα θεσμικό όργανο όταν αυτό, στο πλαίσιο της οργανωτικής αυτονομίας του και εντός των ορίων του ΚΥΚ, επεδίωξε να εκπληρώσει ορισμένη υποχρέωση που προβλέπει η οδηγία ή ακόμα στην περίπτωση που μια εσωτερική πράξη γενικής

εφαρμογής παραπέμπει η ίδια ρητώς στα μέτρα που έχει λάβει ο νομοθέτης της Ένωσης κατ' εφαρμογήν των Συνθηκών (απόφαση [του Δικαστηρίου ΔΔ], F-65/07, Aayhan κ.λπ. κατά Κοινοβουλίου, [Συλλογή Υπ.Υπ. 2009, σ. I-A-1-1054 και II-A-1-567], σκέψη 116).

[...]

- 45 Ωστόσο, οι προμνησθείσες εξαιρέσεις, σύμφωνα με τις οποίες οι διατάξεις οδηγίας είναι δυνατόν να δεσμεύουν εμμέσως ένα θεσμικό όργανο υπό ορισμένες περιστάσεις [...] δεν έχουν εφαρμογή στην υπό κρίση περίπτωση.
- 46 Συναφώς, πρέπει να παρατηρηθεί, πρώτον, [...] ότι το δικαίωμα ετήσιας άδειας μετ' αποδοχών στο οποίο αναφέρεται το άρθρο 7 της οδηγίας 2003/88 πρέπει, κατά πάγια νομολογία, να θεωρείται ως ιδιαίτερης σημασίας αρχή του κοινωνικού δικαίου της Ένωσης, παρέκκλιση από την οποία δεν είναι δυνατή και η οποία πρέπει να εφαρμόζεται από τις αρμόδιες εθνικές αρχές μόνον εντός των ορίων που καθορίζει ρητώς η ίδια η οδηγία (βλ. απόφαση του Δικαστηρίου της 24ης Ιανουαρίου 2012, C-282/10, Dominguez, σκέψη 16 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 47 Πρέπει, δεύτερον, να σημειωθεί ότι το δικαίωμα ετήσιας άδειας κατοχυρώνεται ρητώς από το άρθρο 31, παράγραφος 2, του [Χάρτη], στον οποίο το άρθρο 6, παράγραφος 1, ΣΕΕ [...] αναγνωρίζει το ίδιο νομικό κύρος με αυτό των Συνθηκών (βλ., υπό το πνεύμα αυτό, αποφάσεις του Δικαστηρίου της 22ας Νοεμβρίου 2011, C-214/10, KHS, Συλλογή 2011, σ. I-11757, σκέψη 37 της 3ης Μαΐου 2012, C-337/10, Neidel, σκέψη 40, και της 21ης Ιουνίου 2012, C-78/11, ANGED, σκέψη 17).
- 48 Τρίτον, το δικαίωμα ετήσιας άδειας δεν μπορεί να ερμηνεύεται συσταλτικώς (βλ. προμνησθείσα απόφαση ANGED, σκέψη 18 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 49 Ωστόσο, ακόμα και αν υποθεθεί ότι το δικαίωμα ετήσιας άδειας μπορεί να εκληφθεί ως γενική αρχή του δικαίου, κατά την έννοια της προμνησθείσας στη σκέψη 42 νομολογίας, η οποία επιβάλλεται ευθέως στα θεσμικά όργανα και με γνώμονα την οποία μπορεί να εκτιμηθεί η νομιμότητα κάποιων πράξεώς τους, δεν μπορεί, εν πάση περιπτώσει, να θεωρηθεί ότι το άρθρο 4 του παραρτήματος V του ΚΥΚ στέρησε στον G. Strack την άσκηση του δικαιώματος αυτού.
- 50 Πράγματι, το άρθρο αυτό περιορίζεται στον καθορισμό των λεπτομερών κανόνων μεταφοράς και αντισταθμίσεως σε περίπτωση μη ληφθεισών ημερών ετήσιας άδειας, επιτρέποντας την αυτοδίκαιη μεταφορά δώδεκα μη ληφθεισών ημερών ετήσιας άδειας στο επόμενο έτος και προβλέποντας τη δυνατότητα μεταφοράς των πλέον του ορίου αυτού ημερών όταν η μη εξάντληση της ετήσιας άδειας οφείλεται σε λόγους αναγόμενους στις ανάγκες της υπηρεσίας. Συνεπώς, δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι το άρθρο 4 του παραρτήματος V του ΚΥΚ εξαρτά τη χορήγηση ή την άσκηση του δικαιώματος ετήσιας άδειας από μια προϋπόθεση που καθιστά το δικαίωμα κενό περιεχομένου ή η οποία δεν συνάδει προς την οικονομία και τον σκοπό του άρθρου 7, παράγραφος 1, της οδηγίας 2003/88. Κατά τα λοιπά, η ανάγκη της εξαρτήσεως της μεταφοράς και της αντισταθμίσεως της μη ληφθείσας ετήσιας άδειας από ορισμένες προϋποθέσεις δικαιολογείται τόσο από την ανάγκη αποφυγής της απεριόριστης σωρεύσεως των μη ληφθεισών αδειών όσο και από την προστασία των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης.

[...]

- 52 Τέλος, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι, βάσει του γράμματος του άρθρου 1ε, παράγραφος 2, του ΚΥΚ, δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι το άρθρο αυτό αντιστοιχεί στην περίπτωση που περιγράφηκε ανωτέρω στη σκέψη 43, δηλαδή στην περίπτωση που τα θεσμικά όργανα θέλησαν, με την ενσωμάτωσή της στον ΚΥΚ, να εκπληρώσουν μια ειδική υποχρέωση προβλεπόμενη από την οδηγία 2003/88, ή ότι η περιεχόμενη στο άρθρο αυτό αναφορά στις ελάχιστες απαιτήσεις που εφαρμόζονται στο πλαίσιο μέτρων που έχουν θεσπισθεί στους τομείς της υγείας και της

ασφάλειας σύμφωνα με τις Συνθήκες συνιστά παραπομπή στο άρθρο 7, παράγραφος 1, της εν λόγω οδηγίας, εφόσον το αντικείμενο της οδηγίας αυτής διαφέρει από το αντικείμενο του άρθρου 1ε του ΚΥΚ.

- 53 Πράγματι, πρώτον, πρέπει να παρατηρηθεί ότι το άρθρο 1ε του ΚΥΚ, που είναι ενσωματωμένο στις γενικές διατάξεις του τίτλου I του ΚΥΚ, αναφέρεται στη συμφωνία των συνθηκών εργασίας των εν ενεργεία υπαλλήλων με τα “κατάλληλα πρότυπα υγείας και ασφάλειας”, που φαίνεται να αφορούν τις ελάχιστες τεχνικές απαιτήσεις προστασίας της υγείας και ασφάλειας των εργαζομένων στον χώρο εργασίας τους, οι οποίες δεν ρυθμίζονται από τις λοιπές διατάξεις του ΚΥΚ, και όχι τις ελάχιστες απαιτήσεις υγείας και ασφάλειας γενικώς, που καλύπτουν και τις σχετικές με την οργάνωση του χρόνου εργασίας τις οποίες αφορά η οδηγία 2003/88 και, ιδίως, τις σχετικές με την ετήσια άδεια. Όπως υποστηρίζει η Επιτροπή, μια τόσο ευρεία ερμηνεία του άρθρου 1ε, παράγραφος 2, του ΚΥΚ θα αντέβαινε στην αυτονομία του νομοθέτη της Ένωσης για τα θέματα υπηρεσιακής καταστάσεως των υπαλλήλων της, την οποία καθιερώνει το άρθρο 336 ΣΛΕΕ.
- 54 Δεύτερον, ο ΚΥΚ περιέχει ειδικές διατάξεις για την οργάνωση του χρόνου εργασίας και τις άδειες, στον τίτλο IV και στο παράρτημα V. Το επίδικο εν προκειμένω ζήτημα, που αφορά τους κανόνες μεταφοράς, ή αντισταθμίσεως, των μη ληφθεισών ημερών ετήσιας άδειας στο επόμενο έτος, ρυθμίζεται ειδικά από το άρθρο 4 του παραρτήματος V του ΚΥΚ. Εφόσον η διάταξη αυτή προβλέπει έναν κανόνα σαφή και ακριβή, που περιορίζει το δικαίωμα μεταφοράς και αντισταθμίσεως της ετήσιας άδειας σε σχέση προς τον αριθμό των μη ληφθεισών ημερών άδειας, δεν είναι δυνατή η εφαρμογή, μέσω συλλογισμού αντλουμένου, κατ’ αναλογία, από την προμνησθείσα απόφαση Schultz-Hoff κ.λπ., των διατάξεων της οδηγίας 2003/88 βάσει άλλης διατάξεως του ΚΥΚ, όπως το άρθρο 1ε, ως συνιστώσας κανόνα γενικής ισχύος ο οποίος επιτρέπει παρέκκλιση από τις συναφείς ειδικές διατάξεις του ΚΥΚ. Αυτό θα οδηγούσε σε μια ερμηνεία του ΚΥΚ *contra legem*, όπως ορθώς υποστήριξε η Επιτροπή ενώπιον του [Δικαστηρίου ΔΔ].
- 55 Επομένως, κακώς το [Δικαστήριο ΔΔ] εφάρμοσε το άρθρο 1ε, παράγραφος 2, του ΚΥΚ αντί να στηριχθεί στο άρθρο 4 του παραρτήματος V του ΚΥΚ.
- 56 Ως εκ τούτου, πρέπει να θεωρηθεί ότι το [Δικαστήριο ΔΔ] υπέπεσε σε διπλή νομική πλάνη εφαρμόζοντας κατ’ αναλογία το άρθρο 7 της οδηγίας 2003/88 στην περίπτωση του G. Strack, βάσει του άρθρου 1ε, παράγραφος 2, του ΚΥΚ, παρά τους περιορισμούς που προβλέπει το άρθρο 4 του παραρτήματος V του ΚΥΚ, και κρίνοντας ότι ο ΚΥΚ δεν ρυθμίζει το επίδικο εν προκειμένω ζήτημα.»
- 20 Συνεπεία των ανωτέρω εκτεθέντων, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ότι έπρεπε να αναιρέσει την προμνησθείσα απόφαση Strack κατά Επιτροπής, χωρίς να χρειάζεται να αποφανθεί επί του δευτέρου σκέλους του δευτέρου λόγου αναιρέσεως, με το οποίο η Επιτροπή υποστήριζε ότι το Δικαστήριο ΔΔ είχε παραλείψει, κατά παράβαση της υποχρεώσεως αιτιολογήσεως, να εξετάσει το ζήτημα του πεδίου εφαρμογής του άρθρου 1ε, παράγραφος 2, του ΚΥΚ, ζήτημα το οποίο η ίδια είχε θέσει.
- 21 Κρίνοντας, τέλος, επί της προσφυγής του G. Strack, το Γενικό Δικαστήριο την απέρριψε, ιδίως βάσει των ακολούθων σκέψεων 65 έως 67 της αποφάσεως της 8ης Νοεμβρίου 2012:

«65 [...] οι όροι “ανάγκες της υπηρεσίας” τους οποίους χρησιμοποιεί το άρθρο 4, πρώτο εδάφιο, του παραρτήματος V του ΚΥΚ πρέπει να ερμηνεύονται ως αναφερόμενοι σε επαγγελματικές δραστηριότητες που εμποδίζουν τον υπάλληλο, λόγω των καθηκόντων με τα οποία είναι επιφορτισμένος, να λάβει την ετήσια άδεια που δικαιούται (απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της 9ης Ιουνίου 2005, T-80/04, Castets κατά Επιτροπής, [Συλλογή Υπ.Υπ. 2005, σ. I-A-161 και II-729], σκέψη 29). Συνεπώς, αν πρέπει να γίνει δεκτό ότι ο όρος “υπηρεσία” που χρησιμοποιείται στην έκφραση “ανάγκες της υπηρεσίας” παραπέμπει στη “δραστηριότητα που ασκεί ο υπάλληλος στην υπηρεσία της διοικήσεως”, από τις διατάξεις του άρθρου 59,

παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, του ΚΥΚ προκύπτει ότι ένας υπάλληλος μπορεί να απολαύει αναρρωτικής άδειας μόνον εφόσον “αποδεικνύει ότι κωλύεται να ασκήσει τα καθήκοντά του”. Εξ αυτού συνάγεται ότι όταν ο υπάλληλος τελεί σε αναρρωτική άδεια απαλλάσσεται εξ ορισμού από την άσκηση των καθηκόντων του και, επομένως, δεν βρίσκεται σε ενεργό υπηρεσία κατά την έννοια του άρθρου 4, πρώτο εδάφιο, του παραρτήματος V του ΚΥΚ (βλ. απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της 29ης Μαρτίου 2007, T-368/04, Verheyden κατά Επιτροπής, Συλλογή Υπ.Υπ. 2007, σ. I-A-2-93 και II-A-2-665, σκέψη 61 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

- 66 Πράγματι, οι ανάγκες της υπηρεσίας, στις οποίες αναφέρεται το άρθρο 4 του παραρτήματος V του ΚΥΚ αντιστοιχούν στους λόγους που είναι ικανοί να εμποδίσουν τον υπάλληλο να λάβει ετήσια άδεια διότι οφείλει να παραμείνει σε ενεργό υπηρεσία, προκειμένου να ασκήσει τα καθήκοντα που του αναθέτει το θεσμικό όργανο για το οποίο εργάζεται. Οι ανάγκες αυτές μπορούν να είναι πρόσκαιρες ή διαρκείς, πρέπει όμως αναγκαστικά να συνδέονται με δραστηριότητα στην υπηρεσία του θεσμικού οργάνου. Α contrario, η αναρρωτική άδεια δικαιολογεί την απουσία του υπαλλήλου για εύλογη αιτία. Λαμβανομένης υπόψη της καταστάσεως της υγείας του, ο υπάλληλος δεν υποχρεούται πλέον να εργάζεται για το θεσμικό όργανο. Κατά συνέπεια, η έννοια των “ανάγκων της υπηρεσίας” δεν μπορεί να ερμηνευθεί ως καλύπτουσα την απουσία από την υπηρεσία που δικαιολογείται από αναρρωτική άδεια, και τούτο ακόμα και σε περίπτωση παρατεταμένης ασθένειας (προμνησθείσα απόφαση Castets κατά Επιτροπής, σκέψη 33). Ο τελών σε αναρρωτική άδεια υπάλληλος δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι εργάζεται στην υπηρεσία του θεσμικού οργάνου, καθόσον ακριβώς έχει απαλλαγεί από την άσκηση των καθηκόντων του (προμνησθείσα απόφαση Verheyden κατά Επιτροπής, σκέψεις 62 και 63).
- 67 Λαμβανομένης υπόψη της ιδιαίτερας συστατικής ερμηνείας της έννοιας “ανάγκες της υπηρεσίας” από τη μνημονευθείσα ανωτέρω στις σκέψεις 65 και 66 νομολογίας, έπεται ότι, αντίθετα προς τα υποστηριζόμενα από τον G. Strack, το δικαίωμα μεταφοράς της ετήσιας άδειας πέραν του ορίου των δώδεκα ημερών πρέπει να απορρέει αναγκαστικά από κώλυμα απτόμενο της δραστηριότητας του υπαλλήλου κατά την άσκηση των καθηκόντων του και δεν μπορεί να χορηγηθεί λόγω ασθένειας η οποία τον εμπόδισε να ασκήσει τα καθήκοντα αυτά, ακόμα και σε περίπτωση που αποδειχθεί η επαγγελματική προέλευση της ασθένειας.»

Η διαδικασία ενώπιον του Δικαστηρίου

- 22 Κατόπιν της προτάσεως του πρώτου γενικού εισαγγελέα για επανεξέταση της αποφάσεως της 8ης Νοεμβρίου 2012, το τμήμα επανεξετάσεως έκρινε, με απόφαση της 11ης Δεκεμβρίου 2012, C-579/12 RX, Επανεξέταση Επιτροπή κατά Strack (στο εξής: απόφαση επανεξετάσεως), εκδοθείσα δυνάμει των άρθρων 62, δεύτερο εδάφιο, του Οργανισμού του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και 193, παράγραφος 4, του Κανονισμού Διαδικασίας του, ότι επιβαλλόταν η επανεξέταση της αποφάσεως αυτής προκειμένου να καθοριστεί αν η εν λόγω απόφαση θίγει την ενότητα ή τη συνοχή του δικαίου της Ένωσης.
- 23 Τα ζητήματα τα οποία, κατά την απόφαση αυτή, πρέπει να αποτελέσουν αντικείμενο επανεξετάσεως εκτίθενται στη σκέψη 2 της παρούσας αποφάσεως.

Επί της επανεξετάσεως

- 24 Όπως προκύπτει από την προμνησθείσα απόφαση επανεξετάσεως της 11ης Δεκεμβρίου 2012, Επανεξέταση Επιτροπή κατά Strack, καθώς και από τη σκέψη 2 της παρούσας αποφάσεως, το Δικαστήριο καλείται, κατ’ ουσίαν, να εξετάσει, σε πρώτο στάδιο, μήπως, λαμβανομένης ιδίως υπόψη

της νομολογίας του όσον αφορά το δικαίωμα ετήσιας άδειας μετ' αποδοχών, οι ερμηνείες στις οποίες κατέληξε το Γενικό Δικαστήριο με την απόφαση της 8ης Νοεμβρίου 2012 όσον αφορά τα άρθρα 1ε, παράγραφος 2, του ΚΥΚ και 4 του παραρτήματος V του ΚΥΚ είναι νομικώς πεπλανημένες.

- 25 Στην περίπτωση που διαπιστωθεί ότι η απόφαση της 8ης Νοεμβρίου ενέχει πλάνη περί το δίκαιο, θα πρέπει, σε δεύτερο στάδιο, να εξεταστεί αν η εν λόγω απόφαση θίγει την ενότητα ή τη συνοχή του δικαίου της Ένωσης.

Επί της νομολογίας του Δικαστηρίου όσον αφορά τη μεταφορά της ετήσιας άδειας μετ' αποδοχών που δεν ελήφθη λόγω αναρρωτικής άδειας μακράς διάρκειας

- 26 Πρέπει, προκαταρκτικώς, να υπομνησθεί ότι, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, η οποία αναπτύχθηκε σχετικά, καταρχάς, με το άρθρο 7 της οδηγίας 93/194/ΕΚ του Συμβουλίου, της 23ης Νοεμβρίου 1993, σχετικά με ορισμένα στοιχεία της οργάνωσης του χρόνου εργασίας (ΕΕ L 307, σ. 18), και, στη συνέχεια, με το άρθρο 7 της οδηγίας 2003/88, το δικαίωμα κάθε εργαζομένου σε ετήσια άδεια μετ' αποδοχών πρέπει να θεωρείται ως ιδιαίτερης σημασίας αρχή του κοινωνικού δικαίου της Ένωσης, η οποία κατοχυρώνεται πλέον ρητώς από το άρθρο 31, παράγραφος 2, του Χάρτη, στον οποίο το άρθρο 6, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, ΣΕΕ αναγνωρίζει το ίδιο νομικό κύρος με αυτό των Συνθηκών (βλ. αποφάσεις της 26ης Ιουνίου 2001, C-173/99, BECTU, Συλλογή 2001, σ. I-4881, σκέψη 43· της 6ης Απριλίου 2006, C-124/05, Federatie Nederlandse Vakbeweging, Συλλογή 2006, σ. I-3423, σκέψη 28· προμνησθείσα απόφαση Schultz-Hoff κ.λπ., σκέψη 22· απόφαση της 15ης Σεπτεμβρίου 2011, C-155/10, Williams κ.λπ., Συλλογή 2011, σ. I-8409, σκέψεις 17 και 18· προμνησθείσες αποφάσεις KHS, σκέψη 37· Neidel, σκέψη 40· ANGED, σκέψη 17, καθώς και απόφαση της 8ης Νοεμβρίου 2012, C-229/11 και C-230/11, Heimann και Toltschin, σκέψη 22).
- 27 Σύμφωνα με τις επεξηγήσεις όσον αφορά το άρθρο 31 του Χάρτη, οι οποίες, κατά το άρθρο 6, παράγραφος 1, τρίτο εδάφιο, ΣΕΕ και το άρθρο 52, παράγραφος 7, του Χάρτη, πρέπει να λαμβάνονται υπόψη για την ερμηνεία του, το άρθρο 31, παράγραφος 2, του Χάρτη στηρίζεται στην οδηγία 93/104 καθώς και στο άρθρο 2 του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Χάρτη, που υπογράφηκε στο Τορίνο στις 18 Οκτωβρίου 1961 και αναθεωρήθηκε στο Στρασβούργο στις 3 Μαΐου 1996, και στο σημείο 8 του Κοινοτικού Χάρτη των Θεμελιωδών Κοινωνικών Δικαιωμάτων των Εργαζομένων, που εγκρίθηκε κατά τη σύνοδο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου στο Στρασβούργο στις 9 Δεκεμβρίου 1989.
- 28 Όπως προκύπτει από την πρώτη αιτιολογική σκέψη της, η οδηγία 2003/88 κωδικοποίησε την οδηγία 93/104. Το άρθρο 7 της οδηγίας 2003/88, που αφορά το δικαίωμα ετήσιας άδειας, επαναλαμβάνει αυτολεξεί το κείμενο του άρθρου 7 της οδηγίας 93/104.
- 29 Εξάλλου, από τη νομολογία του Δικαστηρίου προκύπτει ότι το δικαίωμα ετήσιας άδειας μετ' αποδοχών δεν επιδέχεται συστατική ερμηνεία (προμνησθείσες αποφάσεις ANGED, σκέψη 18, καθώς και Heimann και Toltschin, σκέψη 23).
- 30 Σχετικά με τις περιπτώσεις κατά τις οποίες ένας εργαζόμενος δεν μπόρεσε να λάβει τις ημέρες της ετήσιας άδειάς του μετ' αποδοχών λόγω αναρρωτικής άδειας, το Δικαστήριο έχει κρίνει, μεταξύ άλλων, ότι δεν αντίκειται καταρχήν στο άρθρο 7, παράγραφος 1, της οδηγίας 2003/88 εθνική ρύθμιση η οποία προβλέπει τους λεπτομερείς κανόνες ασκήσεως του δικαιώματος ετήσιας άδειας μετ' αποδοχών το οποίο ρητώς απονέμει η οδηγία αυτή, κανόνες οι οποίοι περιλαμβάνουν ακόμα και την απώλεια του εν λόγω δικαιώματος κατά τη λήξη μιας περιόδου αναφοράς ή μιας περιόδου μεταφοράς, υπό την προϋπόθεση όμως ότι ο εργαζόμενος του οποίου το δικαίωμα ετήσιας άδειας μετ' αποδοχών αποσβέστηκε είχε πράγματι τη δυνατότητα να ασκήσει το δικαίωμα που του απονέμει η οδηγία (βλ., μεταξύ άλλων, προμνησθείσες αποφάσεις Schultz-Hoff κ.λπ., σκέψη 43, και KHS, σκέψη 26).

- 31 Συναφώς, το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι το εν λόγω άρθρο 7, παράγραφος 1, της οδηγίας 2003/52 έχει την έννοια ότι αντίκεινται σ' αυτό εθνικές διατάξεις ή πρακτικές οι οποίες προβλέπουν ότι το δικαίωμα ετήσιας άδειας μετ' αποδοχών αποσβέννυται κατά τη λήξη της περιόδου αναφοράς και/ή μιας περιόδου μεταφοράς καθοριζόμενης από το εθνικό δίκαιο ακόμα και όταν ο εργαζόμενος βρισκόταν σε αναρρωτική άδεια κατά τη διάρκεια ολόκληρης της περιόδου αναφοράς ή μέρους της και η ανικανότητά του προς εργασία συνεχίστηκε μέχρι τη λήξη της σχέσεως εργασίας, εξ αυτού δε του λόγου δεν μπόρεσε να ασκήσει το δικαίωμά του σε ετήσια άδεια μετ' αποδοχών (προμνησθείσα απόφαση Schultz-Hoff κ.λπ., σκέψη 52).
- 32 Πράγματι, αν γινόταν δεκτό ότι, υπό τέτοιες περιστάσεις ανικανότητας προς εργασία, οι εθνικές διατάξεις που καθορίζουν την περίοδο μεταφοράς μπορούν να προβλέψουν την απόσβεση του δικαιώματος του εργαζομένου σε ετήσια άδεια μετ' αποδοχών, χωρίς να έχει παρασχεθεί πραγματικά στον εργαζόμενο η δυνατότητα να ασκήσει το δικαίωμα αυτό, θα θιγόταν η ουσία του κοινωνικού δικαιώματος που το άρθρο 7 της οδηγίας 2003/88 απονέμει ευθέως σε κάθε εργαζόμενο (βλ., υπό το πνεύμα αυτό, προμνησθείσες αποφάσεις BECTU, σκέψεις 48 και 49, καθώς και Schultz-Hoff κ.λπ., σκέψεις 44, 45, 47 και 48).
- 33 Υπό τις ίδιες αυτές περιστάσεις, η χρηματική αποζημίωση που δικαιούται ο εργαζόμενος πρέπει να υπολογίζεται κατά τρόπον ώστε να εξασφαλίζεται στον εν λόγω εργαζόμενο κατάσταση παρόμοια με εκείνη στην οποία θα ήταν αν είχε ασκήσει το εν λόγω δικαίωμα κατά τη διάρκεια της σχέσεως εργασίας. Ως εκ τούτου, οι κανονικές αποδοχές του εργαζομένου, οι οποίες συνεχίζουν να καταβάλλονται κατά τη διάρκεια της περιόδου αναπαύσεως που αντιστοιχεί στην ετήσια άδεια μετ' αποδοχών, έχουν καθοριστική σημασία και σε ό,τι αφορά τον υπολογισμό της χρηματικής αποζημιώσεως για ετήσια άδεια η οποία δεν έχει ληφθεί κατά τη λήξη της σχέσεως εργασίας (προμνησθείσες αποφάσεις Schultz-Hoff κ.λπ., σκέψεις 61 και 62, καθώς και Heimann και Toltschin, σκέψη 25). Το δικαίωμα σε ετήσια άδεια και το δικαίωμα στην καταβολή των αντιστοιχουσών σ' αυτήν αποδοχών αποτελούν τις δύο όψεις ενός ενιαίου δικαιώματος (βλ., μεταξύ άλλων, προμνησθείσα απόφαση Schultz-Hoff κ.λπ., σκέψη 60 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 34 Συνεπώς, κατά την ανωτέρω υπομνησθείσα νομολογία, το κατοχυρωμένο από το δίκαιο της Ένωσης δικαίωμα κάθε εργαζομένου σε ελάχιστη ετήσια άδεια μετ' αποδοχών δεν επιτρέπεται να περιοριστεί σε περίπτωση που ο εργαζόμενος περιήλθε λόγω ασθένειας σε αδυναμία εκπληρώσεως της υποχρεώσεως παροχής εργασίας κατά τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς (προμνησθείσα απόφαση Heimann και Toltschin, σκέψη 26).
- 35 Ασφαλώς, όπως υπενθυμίζουν το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης και η Επιτροπή, το Δικαστήριο διευκρίνισε επίσης ότι, λαμβανομένου υπόψη του διττού σκοπού του δικαιώματος ετήσιας άδειας, ο οποίος συνίσταται στην παροχή στον εργαζόμενο της δυνατότητας, αφενός, να αναπαύεται από την εκτέλεση των καθηκόντων τα οποία έχει αναλάβει στο πλαίσιο της συμβάσεως εργασίας του και, αφετέρου, να έχει στη διάθεσή του ένα χρονικό διάστημα χαλαρώσεως και ψυχαγωγίας, το δικαίωμα ετήσιας άδειας μετ' αποδοχών το οποίο αποκτήθηκε από εργαζόμενο ευρισκόμενο σε κατάσταση ανικανότητας προς εργασία επί πολλές συναπτές περιόδους αναφοράς ανταποκρίνεται στις δύο πτυχές του σκοπού αυτού μόνον εφόσον η μεταφορά δεν υπερβαίνει ένα ορισμένο χρονικό όριο (προμνησθείσα απόφαση KHS, σκέψεις 31 και 33).
- 36 Πάντως, το Δικαστήριο εξίσου σαφώς διευκρίνισε συναφώς, αναφερόμενο ρητώς στο ότι το δικαίωμα ετήσιας άδειας μετ' αποδοχών συνιστά ιδιαίτερα σημαντική αρχή του κοινοτικού δικαίου και κατοχυρώνεται και από το άρθρο 31, παράγραφος 2, του Χάρτη, ότι προκειμένου να διασφαλίζεται ο σεβασμός του δικαιώματος αυτού το οποίο αποσκοπεί στην προστασία του εργαζομένου, κάθε περίοδος μεταφοράς πρέπει να υπερβαίνει ουσιωδώς τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς για την οποία έχει παρασχεθεί (προμνησθείσες αποφάσεις KHS, σκέψεις 37 και 38, καθώς και Neidel, σκέψεις 40 και 41).

37 Εξ αυτού, το Δικαστήριο συνήγαγε, μεταξύ άλλων, ότι περίοδος μεταφοράς εννέα μηνών, εφόσον έχει χρονική διάρκεια βραχύτερη της περιόδου αναφοράς, δεν αρκεί (προμνησθείσα απόφαση Neidel, σκέψεις 42 και 43), ενώ έκρινε, αντιθέτως, ότι μπορεί ευλόγως να θεωρηθεί ότι μια περίοδος μεταφοράς δεκαπέντε μηνών δεν είναι αντίθετη προς τον σκοπό του δικαιώματος ετήσιας άδειας μετ' αποδοχών (προμνησθείσα απόφαση KHS, σκέψη 43).

Επί της ερμηνείας των άρθρων 1ε, παράγραφος 2, του ΚΥΚ και 4 του παραρτήματος V του ΚΥΚ

38 Πρέπει να εξεταστεί αν, υπό το φως, ιδίως, της υπομνησθείσας νομολογίας του Δικαστηρίου όσον αφορά το δικαίωμα ετήσιας άδειας μετ' αποδοχών, οι ερμηνείες στις οποίες κατέληξε το Γενικό Δικαστήριο με την απόφαση της 8ης Νοεμβρίου 2012 σχετικά με τα άρθρα 1ε, παράγραφος 2, του ΚΥΚ και 4 του παραρτήματος V του ΚΥΚ ενέχουν νομική πλάνη.

39 Συναφώς, πρέπει να υπομνησθεί, προκαταρκτικώς, ότι, όπως προκύπτει από το άρθρο 51, παράγραφος 1, του Χάρτη, οι διατάξεις του απευθύνονται, μεταξύ άλλων, στα θεσμικά όργανα της Ένωσης, τα οποία υποχρεούνται, κατά συνέπεια, να σέβονται τα δικαιώματα που κατοχυρώνονται από αυτόν. Μεταξύ των δικαιωμάτων αυτών περιλαμβάνεται το δικαίωμα ετήσιας άδειας μετ' αποδοχών ως αρχή του κοινωνικού δικαίου της Ένωσης κατοχυρωσμένη από το άρθρο 31, παράγραφος 2, του Χάρτη, διάταξη η οποία στηρίζεται, όπως αναφέρθηκε στη σκέψη 27 της παρούσας αποφάσεως, ιδίως στην οδηγία 93/104, η οποία στη συνέχεια αντικαταστάθηκε και κωδικοποιήθηκε από την οδηγία 2003/88.

40 Πρέπει, επίσης, να υπομνησθεί ότι, σύμφωνα με γενική ερμηνευτική αρχή, μια πράξη της Ένωσης πρέπει να ερμηνεύεται, στο μέτρο του δυνατού, κατά τρόπον ώστε να μη θίγεται το κύρος της και σύμφωνα με το σύνολο του πρωτογενούς δικαίου και, μεταξύ άλλων, με τις διατάξεις του Χάρτη (βλ., υπό το πνεύμα αυτό, μεταξύ άλλων, απόφαση της 31ης Ιανουαρίου 2013, C-12/11, McDonagh, σκέψη 44 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

41 Συνεπώς, βάσει ιδίως αυτής της γενικής ερμηνευτικής αρχής πρέπει να εξεταστεί μήπως το Γενικό Δικαστήριο υπέπεσε σε νομική πλάνη κατά την ερμηνεία των άρθρων 1ε, παράγραφος 2, του ΚΥΚ και 4 του παραρτήματος V του ΚΥΚ.

42 Όσον αφορά, πρώτον, το άρθρο 1ε, παράγραφος 2, του ΚΥΚ, από τις σκέψεις 52 και 53 της αποφάσεως της 8ης Νοεμβρίου 2012 προκύπτει ότι το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ότι η περιεχόμενη στη διάταξη αυτή αναφορά στις ελάχιστες απαιτήσεις που εφαρμόζονται στον τομέα των συνθηκών εργασίας δυνάμει μέτρων που έχουν ληφθεί στους τομείς της υγείας και της ασφάλειας κατ' εφαρμογήν των Συνθηκών αφορά μόνον τις ελάχιστες τεχνικές απαιτήσεις προστασίας της υγείας και ασφάλειας των εργαζομένων στον χώρο εργασίας τους, όχι όμως και τις ελάχιστες απαιτήσεις υγείας και ασφάλειας γενικώς, οπότε η εν λόγω διάταξη δεν καλύπτει τις σχετικές με την οργάνωση του χρόνου εργασίας απαιτήσεις, όπως αυτές που περιέχονται στην οδηγία 2003/88.

43 Όμως, επιβάλλεται συναφώς η διαπίστωση, καταρχάς, ότι το γράμμα του εν λόγω άρθρου 1ε, παράγραφος 2, ουδόλως αντικατοπτρίζει τη διάκριση στην οποία προέβη το Γενικό Δικαστήριο. Αντιθέτως, αναφερόμενο «στις ελάχιστες απαιτήσεις που εφαρμόζονται στο πλαίσιο μέτρων που έχουν θεσπισθεί [...] σύμφωνα με τις Συνθήκες» στους «τομείς» της «υγείας και ασφάλειας» και αφορούν τις συνθήκες εργασίας, το εν λόγω κείμενο αναφέρεται σε κανόνες όπως αυτοί που περιλαμβάνονται στην οδηγία 2003/88, εφόσον η οδηγία αυτή έχει ως αντικείμενο, όπως προκύπτει από το άρθρο της 1, παράγραφος 1, τον καθορισμό των «[στοιχειωδών προδιαγραφών] ασφάλειας και υγείας όσον αφορά την οργάνωση του χρόνου εργασίας», μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονται οι ελάχιστες περιοδοί ετήσιας άδειας.

- 44 Περαιτέρω, πρέπει να παρατηρηθεί ότι η ερμηνεία στην οποία κατέληξε το Γενικό Δικαστήριο και η διάκριση επί της οποίας στηρίχθηκε ουδόλως λαμβάνουν υπόψη τα διαλαμβανόμενα στις σκέψεις 36 έως 39 και 59 της αποφάσεως της 12ης Νοεμβρίου 1996, C-84/94, Ηνωμένο Βασίλειο κατά Συμβουλίου (Συλλογή 1996, σ. I-5755), με τις οποίες το Δικαστήριο έκρινε ότι τα μέτρα περί της οργανώσεως του χρόνου εργασίας που αποτελούν το αντικείμενο της οδηγίας 93/104, και, μεταξύ άλλων, εκείνα που αφορούν τις ετήσιες άδειες μετ' αποδοχών που προβλέπει το άρθρο 7 της οδηγίας αυτής, συμβάλλουν άμεσα στη βελτίωση της προστασίας της ασφάλειας και της υγείας των εργαζομένων υπό την έννοια του άρθρου 118Α της Συνθήκης ΕΚ και ότι η εξέλιξη της κοινωνικής νομοθεσίας τόσο σε εθνικό όσο και σε διεθνές επίπεδο επιβεβαιώνει την ύπαρξη συνάφειας μεταξύ, αφενός, των σχετικών με τον χρόνο εργασίας μέτρων και, αφετέρου, της υγείας και της ασφάλειας των εργαζομένων. Το Δικαστήριο επισήμανε συναφώς, μεταξύ άλλων, με τη σκέψη 15 της εν λόγω αποφάσεως, ότι μια τέτοια ερμηνεία των εννοιών «ασφάλεια» και «υγεία» μπορεί να στηριχθεί, μεταξύ άλλων, στο προοίμιο του Καταστατικού Χάρτη της Παγκόσμιας Οργανώσεως Υγείας (ΠΟΥ), στην οποία μετέχουν όλα τα κράτη μέλη, το οποίο ορίζει την υγεία ως μια κατάσταση πλήρους σωματικής, πνευματικής και κοινωνικής ευεξίας, και όχι μόνο ως μια κατάσταση συνιστάμενη στην απουσία ασθένειας ή αναπηρίας.
- 45 Τέλος, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η ερμηνεία στην οποία κατέληξε το Γενικό Δικαστήριο παραβιάζει τη γενική ερμηνευτική αρχή που υπομνήσθηκε στη σκέψη 40 της παρούσας αποφάσεως.
- 46 Πράγματι, δυνάμει της εν λόγω αρχής, το Γενικό Δικαστήριο όφειλε να ευνοήσει μια ερμηνεία του άρθρου 1ε, παράγραφος 2, του ΚΥΚ που να καθιστά το άρθρο αυτό σύμφωνο προς το δικαίωμα ετήσιας άδειας το οποίο αποτελεί αρχή του κοινωνικού δικαίου της Ένωσης κατοχυρωνόμενη πλέον ρητώς από το άρθρο 31, παράγραφος 2, του Χάρτη. Αυτό απαιτούσε να ερμηνευθεί το εν λόγω άρθρο 1ε, παράγραφος 2, υπό την έννοια ότι επιτρέπει την ενσωμάτωση στον ΚΥΚ της ουσίας του άρθρου 7 της οδηγίας 2003/88 ως κανόνος ελάχιστης προστασίας ο οποίος, εν ανάγκη, συμπληρώνει άλλες διατάξεις του ΚΥΚ που αφορούν το δικαίωμα ετήσιας άδειας μετ' αποδοχών και, ειδικότερα, το άρθρο 4 του παραρτήματος V του ΚΥΚ.
- 47 Βάσει των ανωτέρω, πρέπει να διαπιστωθεί ότι το Γενικό Δικαστήριο υπέπεσε σε νομική πλάνη μη δεχόμενο, αντίθετα προς ό,τι είχε πράξει το Δικαστήριο ΔΔ με την προμνησθείσα απόφασή του Strack κατά Επιτροπής, μια ερμηνεία του άρθρου 1ε, παράγραφος 2, του ΚΥΚ σύμφωνα με την οποία η διάταξη αυτή παραπέμπει, μεταξύ άλλων, στο άρθρο 7 της οδηγίας 2003/88 που αφορά την ετήσια άδεια μετ' αποδοχών.
- 48 Όσον αφορά, δεύτερον, το άρθρο 4 του παραρτήματος V του ΚΥΚ, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε, όπως προκύπτει ιδίως από τη σκέψη 67 της αποφάσεως της 8ης Νοεμβρίου 2012, ότι το άρθρο αυτό πρέπει να ερμηνεύεται υπό την έννοια ότι αποκλείει οποιαδήποτε μεταφορά ετήσιας άδειας μετ' αποδοχών μη ληφθείσας λόγω αναρρωτικής άδειας μακράς διάρκειας πέραν των δώδεκα αυτοδικαίως μεταφερομένων ημερών.
- 49 Όμως, πράττοντας αυτό, το Γενικό Δικαστήριο επίσης υπέπεσε σε νομική πλάνη.
- 50 Πράγματι, πρέπει, καταρχάς, να παρατηρηθεί ότι το κείμενο του άρθρου 4 του παραρτήματος V του ΚΥΚ δεν περιέχει καμία ρητή αναφορά στην ειδική περίπτωση υπαλλήλου που βρέθηκε σε αδυναμία να λάβει ετήσια άδεια μετ' αποδοχών κατά την περίοδο αναφοράς λόγω του ότι τελούσε σε αναρρωτική άδειας μακράς διάρκειας.
- 51 Περαιτέρω, πρέπει να παρατηρηθεί ότι, κατόπιν της νομικής πλάνης στην οποία υπέπεσε το Γενικό Δικαστήριο όσον αφορά την ερμηνεία του άρθρου 1ε, παράγραφος 2, του ΚΥΚ, το δικαστήριο αυτό δεν έλαβε υπόψη του ούτε το ότι από το συνολικό κανονιστικό πλαίσιο στο οποίο εντάσσεται το άρθρο 4 του παραρτήματος V του ΚΥΚ απορρέει ότι μια άλλη διάταξη του ΚΥΚ συνεπάγεται ακριβώς ότι οι επιταγές που απορρέουν από το άρθρο 7 της οδηγίας 2003/88 όσον αφορά το

δικαίωμα ετήσιας άδειας μετ' αποδοχών αποτελούν αναπόσπαστο τμήμα του ΚΥΚ ως ελάχιστες απαιτήσεις που πρέπει να ισχύουν, συμπληρωματικώς και υπό την επιφύλαξη ευνοϊκότερων διατάξεων του ΚΥΚ, για τους υπαλλήλους.

- 52 Τέλος, διαπιστώνεται ότι, υπό τις συνθήκες αυτές, το Γενικό Δικαστήριο παραβίασε τη γενική ερμηνευτική αρχή που υπομνήσθηκε στη σκέψη 40. Πράγματι, αντί να ευνοήσει μια ερμηνεία του άρθρου 4 του παραρτήματος V του ΚΥΚ, σε συνδυασμό με το άρθρο 1ε, παράγραφος 2, του ΚΥΚ, η οποία να καθιστά τον ΚΥΚ σύμφωνο προς το δικαίωμα ετήσιας άδειας το οποίο αποτελεί αρχή του κοινωνικού δικαίου της Ένωσης κατοχυρωνόμενη πλέον ρητώς από το άρθρο 31, παράγραφος 2, του Χάρτη και η οποία μνημονεύεται, μεταξύ άλλων, στο άρθρο 7 της οδηγίας 2003/88, το Γενικό Δικαστήριο προέκρινε μια ερμηνεία του εν λόγω άρθρου 4 η οποία δεν διασφαλίζει τη συμφωνία αυτή και την οποία το ίδιο το Γενικό Δικαστήριο χαρακτηρίζει ως «ιδιαιτέρως συσταλτική» στη σκέψη 67 της αποφάσεως της 8ης Νοεμβρίου 2012.
- 53 Συναφώς, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι ακριβώς εξαιτίας διαφόρων νομικών σφαλμάτων έκρινε το Γενικό Δικαστήριο, στις σκέψεις 49 έως 51 της αποφάσεως της 8ης Νοεμβρίου 2012, ότι η ερμηνεία την οποία προέκρινε με την απόφαση αυτή όσον αφορά το άρθρο 4 του παραρτήματος V του ΚΥΚ δεν είχε ως συνέπεια την προσβολή του εν λόγω δικαιώματος ετήσιας άδειας μετ' αποδοχών.
- 54 Πράγματι, όπως προκύπτει από την προμνησθείσα στις σκέψεις 30 έως 37 της παρούσας αποφάσεως νομολογία, ο σεβασμός του ουσιώδους περιεχομένου του δικαιώματος ετήσιας άδειας μετ' αποδοχών συνεπάγεται, μεταξύ άλλων, ότι κάθε εργαζόμενος ο οποίος στερήθηκε της δυνατότητας να το ασκήσει λόγω αναρρωτικής άδειας μακράς διάρκειας πρέπει να δικαιούται τη μεταφορά του δικαιώματος αυτού χωρίς μείωση και για περίοδο μεταφοράς η διάρκεια της οποίας πρέπει να υπερβαίνει ουσιωδώς τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς για την οποία παρασχέθηκε, χωρίς να εμποδίζεται προς τούτο από λόγους αντλούμενους από την ανάγκη αποφυγής της απεριόριστης σωρεύσεως μη ληφθεισών αδειών, τους οποίους εκθέτει το Γενικό Δικαστήριο στη σκέψη 50 της αποφάσεως της 8ης Νοεμβρίου 2012.
- 55 Όσον αφορά τους λόγους που αντλούνται από την ανάγκη προστασίας των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης, και τους οποίους επίσης μνημονεύει η σκέψη 50, αρκεί η παρατήρηση ότι, κατά πάσα περίπτωση, δεν χωρεί επίκληση τέτοιων λόγων προς δικαιολόγηση μιας προσβολής του εν λόγω δικαιώματος ετήσιας άδειας μετ' αποδοχών.
- 56 Από το σύνολο των ανωτέρω προκύπτει ότι το Γενικό Δικαστήριο όφειλε, όπως έπραξε το Δικαστήριο ΔΔ με την προμνησθείσα απόφασή του Strack κατά Επιτροπής, να ερμηνεύσει το άρθρο 4 του παραρτήματος V του ΚΥΚ υπό την έννοια ότι δεν αφορά το ζήτημα της μεταφοράς ετήσιας άδειας μετ' αποδοχών την οποία ο υπάλληλος δεν έλαβε κατά τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς λόγω αναρρωτικής άδειας μακράς διάρκειας, οπότε οι επιταγές που απορρέουν συναφώς από το άρθρο 1ε, παράγραφος 2, του ΚΥΚ και, εν προκειμένω, πιο συγκεκριμένα από το άρθρο 7 της οδηγίας 2003/88 πρέπει να λαμβάνονται υπόψη ως ελάχιστες απαιτήσεις που ισχύουν υπό την επιφύλαξη ευνοϊκότερων διατάξεων του ΚΥΚ.

Επί της υπάρξεως διαρρήξεως της ενότητας ή της συνοχής του δικαίου της Ένωσης

- 57 Η πολλαπλή νομική πλάνη από την οποία πάσχει η απόφαση της 8ης Νοεμβρίου 2012 όπως αυτή διαπιστώθηκε στις σκέψεις 47 και 56 της παρούσας αποφάσεως είναι ικανή να θίξει την ενότητα και τη συνοχή του δικαίου της Ένωσης.
- 58 Πράγματι, αφιστάμενο, στο πλαίσιο της ερμηνείας των διατάξεων του ΚΥΚ την οποία προέκρινε, από την έννοια του δικαιώματος κάθε εργαζομένου σε ετήσια άδεια μετ' αποδοχών ως αρχής του κοινωνικού δικαίου της Ένωσης κατοχυρωνόμενης πλέον από το άρθρο 31, παράγραφος 2, του Χάρτη και η οποία μνημονεύεται, μεταξύ άλλων, στο άρθρο 7 της οδηγίας 2003/88, όπως αυτή έχει

ερμηνευθεί από την πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, το Γενικό Δικαστήριο έθιξε, ειδικότερα, την ενότητα του δικαίου της Ένωσης καθόσον διατάξεις όπως η προμνησθείσα διάταξη του Χάρτη έχουν, κατά το άρθρο 6, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, ΣΕΕ, το ίδιο νομικό κύρος με αυτό των Συνθηκών και η τήρησή τους επιβάλλεται στον νομοθέτη της Ένωσης όταν αυτός θεσπίζει τόσο πράξεις όπως ο ΚΥΚ βάσει του άρθρου 336 ΣΛΕΕ όσο και άλλες πράξεις του δικαίου της Ένωσης δυνάμει της κανονιστικής εξουσίας που αρύεται από άλλες διατάξεις των Συνθηκών, καθώς και, εξάλλου, στα κράτη μέλη όταν αυτά εφαρμόζουν τις πράξεις αυτές.

- 59 Επιπλέον, κρίνοντας, στο πλαίσιο της ερμηνείας του άρθρου 1ε, παράγραφος 2, του ΚΥΚ, ότι η περιεχόμενη στη διάταξη αυτή παραπομπή στις ελάχιστες απαιτήσεις που εφαρμόζονται σύμφωνα με τις Συνθήκες στο πλαίσιο μέτρων που έχουν θεσπισθεί όσον αφορά τις συνθήκες εργασίας στους τομείς της υγείας και της ασφάλειας των εργαζομένων δεν καλύπτει διατάξεις όπως οι αναφερόμενες στην οργάνωση του χρόνου εργασίας τις οποίες αφορά η οδηγία 2003/88, ιδίως δε τις διατάξεις περί ετήσιας άδειας μετ' αποδοχών, το Γενικό Δικαστήριο έθιξε τη συνοχή του δικαίου της Ένωσης. Πράγματι, όπως προκύπτει από την προμνησθείσα στη σκέψη 44 της παρούσας αποφάσεως νομολογία, το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι τέτοια μέτρα συμβάλλουν άμεσα στη βελτίωση της προστασίας της ασφάλειας και της υγείας των εργαζομένων υπό την έννοια του άρθρου 118Α της Συνθήκης ΕΚ και, συνεπώς, των άρθρων 137 ΕΚ και 153 ΣΛΕΕ, τα οποία έκτοτε αντικατέστησαν το εν λόγω άρθρο 118Α της Συνθήκης ΕΚ, υπογραμμίζοντας εξάλλου, ως προς το θέμα αυτό, ότι η συνάφεια μεταξύ, αφενός, των σχετικών με τον χρόνο εργασίας μέτρων και, αφετέρου, της υγείας και της ασφάλειας των εργαζομένων επιβεβαιώνεται και από την εξέλιξη της κοινωνικής νομοθεσίας τόσο σε εθνικό όσο και σε διεθνές επίπεδο.
- 60 Υπό τις συνθήκες αυτές, διαπιστώνεται ότι η απόφαση της 8ης Νοεμβρίου 2012 θίγει την ενότητα και τη συνοχή του δικαίου της Ένωσης καθόσον το Γενικό Δικαστήριο, ως αναιρετικό δικαστήριο, μη αναγνωρίζοντας το δικαίωμα ετήσιας άδειας μετ' αποδοχών ως αρχή του κοινωνικού δικαίου της Ένωσης κατοχυρωνόμενη ρητώς και από το άρθρο 31, παράγραφος 2, του Χάρτη και μνημονευόμενη, μεταξύ άλλων, από την οδηγία 2003/88 όπως έχει ερμηνευθεί από τη νομολογία του Δικαστηρίου, ερμήνευσε:
- το άρθρο 1ε, παράγραφος 2, του ΚΥΚ υπό την έννοια ότι δεν εμπίπτουν σ' αυτό οι σχετικές με την οργάνωση του χρόνου εργασίας επιταγές της οδηγίας 2003/88 και, ιδίως, οι αφορώσες την ετήσια άδεια μετ' αποδοχών, και
 - ως εκ τούτου, το άρθρο 4 του παραρτήματος V του ΚΥΚ υπό την έννοια ότι το δικαίωμα μεταφοράς της ετήσιας άδειας πέραν του ορίου που καθορίζεται από την εν λόγω διάταξη χορηγείται μόνον στην περίπτωση κωλύματος συνδεδεμένου με τη δραστηριότητα του υπαλλήλου στο πλαίσιο της ασκήσεως των καθηκόντων του.

Επί των συνεπειών που επιβάλλεται να συναχθούν από την επανεξέταση

- 61 Το άρθρο 62β, πρώτο εδάφιο, του Οργανισμού του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης ορίζει ότι, εάν το Δικαστήριο διαπιστώσει ότι η απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου θίγει την ενότητα ή τη συνοχή του δικαίου της Ένωσης, αναπέμπει την υπόθεση ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου, το οποίο δεσμεύεται από τα νομικά ζητήματα τα οποία έλυσε το Δικαστήριο. Στο πλαίσιο αναπομπής της υποθέσεως, το Δικαστήριο μπορεί επιπλέον να υποδείξει τα αποτελέσματα της αποφάσεως του Γενικού Δικαστηρίου τα οποία πρέπει να θεωρηθούν οριστικά ως προς τους διαδίκους. Κατ' εξαίρεση, αν η λύση της διαφοράς απορρέει, λαμβανομένου υπόψη του αποτελέσματος της επανεξετάσεως, από τις διαπιστώσεις περί των πραγματικών περιστατικών στις οποίες στηρίχθηκε η απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου, το Δικαστήριο μπορεί να αποφανθεί οριστικώς επί της διαφοράς.

- 62 Επομένως, το Δικαστήριο δεν μπορεί να περιοριστεί στη διαπίστωση της διαρρήξεως της συνοχής και/ή της ενότητας του δικαίου της Ένωσης χωρίς να αντλήσει συνέπειες από τη διαπίστωση αυτή όσον αφορά την υπό κρίση διαφορά (απόφαση της 28ης Φεβρουαρίου 2013, C-334/12 RX-II, Επανεξέταση Arango Jaramillo κ.λπ. κατά ΕΤΕπ, σκέψη 57).
- 63 Εν προκειμένω, πρέπει, καταρχάς, και βάσει της αιτιολογίας που αναφέρεται στη σκέψη 60 της παρούσας αποφάσεως, να ακυρωθεί η απόφαση της 8ης Νοεμβρίου 2012 καθόσον το Γενικό Δικαστήριο δέχθηκε τον πρώτο λόγο αναιρέσεως και το πρώτο σκέλος του δευτέρου λόγου αναιρέσεως που προέβαλε η Επιτροπή και, κατά συνέπεια, αναίρεσε την προμνησθείσα απόφαση Strack κατά Επιτροπής και απέρριψε την προσφυγή του G. Strack.
- 64 Δεύτερον, όσον αφορά την τύχη που πρέπει να επιφυλαχθεί στην αίτηση αναιρέσεως της Επιτροπής, πρέπει να παρατηρηθεί, καταρχάς, ότι το Γενικό Δικαστήριο απέρριψε τον τρίτο λόγο αναιρέσεως με την απόφαση της 8ης Νοεμβρίου 2012 και η απόφαση αυτή πρέπει να θεωρηθεί οριστική καθόσον δεν υπήρξε επανεξέταση ως προς σημείο αυτό.
- 65 Περαιτέρω, όσον αφορά το δεύτερο σκέλος του δευτέρου λόγου αναιρέσεως της Επιτροπής, που αντλείτο από το ότι το Δικαστήριο ΔΔ παρέβη την υποχρέωση αιτιολογήσεως παραλείποντας να εξετάσει το ζήτημα του πεδίου εφαρμογής του άρθρου 1ε, παράγραφος 2, του ΚΥΚ, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι το σκέλος αυτό, καίτοι δεν εξετάστηκε από το Γενικό Δικαστήριο με την απόφαση της 8ης Νοεμβρίου 2012, είναι προδήλως απορριπτέο. Πράγματι, όπως προκύπτει ιδίως από τις σκέψεις 55 έως 57 της προμνησθείσας αποφάσεως Strack κατά Επιτροπής, το Δικαστήριο ΔΔ αποφάνθηκε σαφώς όσον αφορά το εν λόγω πεδίο εφαρμογής, κρίνοντας ότι, βάσει του γράμματός της, η διάταξη αυτή πρέπει να νοείται ως παραπέμπουσα στις ελάχιστες απαιτήσεις όσον αφορά την ασφάλεια και την υγεία που εφαρμόζονται στο πλαίσιο μέτρων που έχουν θεσπισθεί στους τομείς αυτούς σύμφωνα με τις Συνθήκες, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονται οι ελάχιστες απαιτήσεις ασφάλειας και υγείας όσον αφορά την οργάνωση του χρόνου εργασίας τις οποίες προβλέπει η οδηγία 2003/88.
- 66 Τέλος, πρέπει να παρατηρηθεί ότι, καίτοι η απόφαση της 8ης Νοεμβρίου 2012 δεν αναφέρει τίποτε σχετικό, η Επιτροπή επικαλέστηκε επίσης, στο πλαίσιο του δευτέρου λόγου αναιρέσεως, επικουρικός, το γεγονός ότι το Δικαστήριο ΔΔ εσφαλμένως εφάρμοσε κατ' αναλογία τις απαιτήσεις που διατυπώθηκαν από τη νομολογία που απορρέει από την προμνησθείσα απόφαση Schultz-Hoff κ.λπ. Συγκεκριμένα, η Επιτροπή υποστηρίζει ότι η υπό κρίση υπόθεση αφορά όχι αποκλειστικά το δικαίωμα μεταφοράς της ετήσιας άδειας, αλλά τον συμψηφισμό της, που συνεπάγεται την απώλεια όχι του συνόλου του δικαιώματος ετήσιας άδειας, αλλά μέρους μόνον του δικαιώματος αυτού και ότι αφορά όχι μόνον ημέρες άδειας μη ληφθείσες κατά την αμέσως προηγούμενη του έτους λήξεως των καθηκόντων περίοδο αναφοράς, αλλά και ημέρες άδειας που έχουν ήδη αποτελέσει αντικείμενο μεταφοράς από το προηγούμενο του έτους λήξεως των καθηκόντων έτος. Εξάλλου, κατά την Επιτροπή, το Δικαστήριο ΔΔ αγνόησε το ότι το άρθρο 7 της οδηγίας 2003/88 δεν εγγυάται τη μεταφορά της ετήσιας άδειας μετ' αποδοχών πέραν των ελαχίστων τεσσάρων εβδομάδων που προβλέπονται από την εν λόγω διάταξη.
- 67 Πάντως, πρέπει να παρατηρηθεί συναφώς ότι, όπως προκύπτει από την προμνησθείσα στις σκέψεις 30 έως 37 της παρούσας αποφάσεως νομολογία του Δικαστηρίου, διακρίσεις όπως αυτές που επιχειρεί η Επιτροπή, αφενός, μεταξύ του δικαιώματος σε μεταφορά της ετήσιας άδειας μετ' αποδοχών που δεν ελήφθη λόγω μακροχρόνιας ασθένειας και της σχετικής χρηματικής αντισταθμίσεώς της σε περίπτωση λήξεως της σχέσεως εργασίας και, αφετέρου, μεταξύ της μερικής και της ολικής στέρησεως του δικαιώματος ετήσιας άδειας μη ληφθείσας λόγω μακροχρόνιας ασθένειας είναι αλυσιτελείς και δεν μπορούν να γίνουν δεκτές.
- 68 Εξάλλου, ορθώς επίσης έκρινε το Δικαστήριο ΔΔ, στη σκέψη 77 της προμνησθείσας αποφάσεως Strack κατά Επιτροπής, ότι, εφόσον ο νομοθέτης της Ένωσης όρισε τη διάρκεια της ετήσιας άδειας για τους υπαλλήλους σε 24 ημέρες, η ερμηνεία που έδωσε το Δικαστήριο με την προμνησθείσα απόφαση Schultz-Hoff κ.λπ. στο άρθρο 7 της οδηγίας 2003/88 παραμένει, εν απουσία άλλων συναφών

διατάξεων του ΚΥΚ όσον αφορά τη μεταφορά ετήσιας άδειας μετ' αποδοχών που δεν ελήφθη λόγω μακροχρόνιας ασθένειας, εφαρμοστέα και όσον αφορά τη διάρκεια της ετήσιας άδειας που καθορίζεται από τον ΚΥΚ διά της συνδυασμένης εφαρμογής των άρθρων 1ε και 57 του ΚΥΚ.

- 69 Βάσει όλων των ανωτέρω, και εφόσον η διάρρηξη της ενότητας και της συνοχής του δικαίου της Ένωσης προκύπτει, εν προκειμένω, από εσφαλμένη ερμηνεία των άρθρων 1ε, παράγραφος 2, του ΚΥΚ και 4 του παραρτήματος V του ΚΥΚ, η δε ορθή ερμηνεία των εν λόγω διατάξεων, ήτοι, κατ' ουσίαν, η ερμηνεία την οποία υιοθέτησε το Δικαστήριο ΔΔ με την προμνησθείσα απόφαση Strack κατά Επιτροπής, επέβαλλε, όπως προκύπτει ιδίως από τις σκέψεις 47 και 56 της παρούσας αποφάσεως, την απόρριψη του πρώτου και του δευτέρου λόγου που προέβαλε η Επιτροπή με την αίτηση αναιρέσεως και, συνεπώς, της αιτήσεως αναιρέσεως στο σύνολό της, το Δικαστήριο πρέπει να αποφανθεί οριστικώς επί της διαφοράς απορρίπτοντας την εν λόγω αίτηση αναιρέσεως.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 70 Κατά το άρθρο 195, παράγραφος 6, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου, εφόσον η απόφαση ή διάταξη του Γενικού Δικαστηρίου που αποτελεί αντικείμενο επανεξετάσεως έχει εκδοθεί δυνάμει του άρθρου 256, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ, το Δικαστήριο αποφαινεται επί των δικαστικών εξόδων.
- 71 Ελλείπει συγκεκριμένων κανόνων περί επιμερισμού των εξόδων στο πλαίσιο διαδικασίας επανεξετάσεως και εφόσον η Επιτροπή, συνεπεία της ακυρώσεως της αποφάσεως του Γενικού Δικαστηρίου της 8ης Νοεμβρίου 2012 και της οριστικής απορρίψεως της αιτήσεως αναιρέσεως που άσκησε κατά της προμνησθείσας αποφάσεως Strack κατά Επιτροπής, ηττήθηκε στο πλαίσιο της εν λόγω αιτήσεως αναιρέσεως, πρέπει, εν προκειμένω, να καταδικαστεί στα δικαστικά έξοδα στα οποία υποβλήθηκε ο G. Strack στο πλαίσιο τόσο της διαδικασίας ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου όσο και της παρούσας διαδικασίας επανεξετάσεως.
- 72 Το Συμβούλιο, που κατέθεσε γραπτές παρατηρήσεις ενώπιον του Δικαστηρίου επί των ζητημάτων που αποτέλεσαν το αντικείμενο της επανεξετάσεως, θα φέρει τα σχετικά με τη διαδικασία αυτή δικαστικά έξοδά του.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (τέταρτο τμήμα) αποφασίζει:

- 1) Η απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης (αναιρετικό τμήμα) της 8ης Νοεμβρίου 2012, T-268/11 P, Επιτροπή κατά Strack, θίγει την ενότητα και τη συνοχή του δικαίου της Ένωσης καθόσον το Γενικό Δικαστήριο, ως αναιρετικό δικαστήριο, μη αναγνωρίζοντας το δικαίωμα ετήσιας άδειας μετ' αποδοχών ως αρχή του κοινωνικού δικαίου της Ένωσης, κατοχυρωνόμενη επίσης ρητώς από το άρθρο 31, παράγραφος 2, του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και μνημονευόμενη, μεταξύ άλλων, από την οδηγία 2003/88/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 4ης Νοεμβρίου 2003, σχετικά με ορισμένα στοιχεία της οργάνωσης του χρόνου εργασίας, όπως έχει ερμηνευθεί από τη νομολογία του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ερμήνευσε:

- το άρθρο 1ε, παράγραφος 2, του Κανονισμού Υπηρεσιακής Καταστάσεως των υπαλλήλων της Ευρωπαϊκής Ένωσης υπό την έννοια ότι δεν εμπίπτουν σ' αυτό οι σχετικές με την οργάνωση του χρόνου εργασίας επιταγές της οδηγίας 2003/88 και, ιδίως, οι αφορώσες την ετήσια άδεια μετ' αποδοχών, και
- ως εκ τούτου, το άρθρο 4 του παραρτήματος V του ΚΥΚ υπό την έννοια ότι το δικαίωμα μεταφοράς της ετήσιας άδειας πέραν του ορίου που καθορίζεται από την εν λόγω διάταξη χορηγείται μόνον στην περίπτωση κωλύματος συνδεομένου με τη δραστηριότητα του υπαλλήλου στο πλαίσιο της ασκήσεως των καθηκόντων του.

- 2) Ακυρώνει την εν λόγω απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- 3) Απορρίπτει την αίτηση αναιρέσεως της Ευρωπαϊκής Επιτροπής κατά της αποφάσεως του Δικαστηρίου Δημόσιας Διοίκησης της Ευρωπαϊκής Ένωσης της 15ης Μαρτίου 2011, F-120/07, Strack κατά Επιτροπής.
- 4) Καταδικάζει την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα στα οποία υποβλήθηκε ο Guido Strack στο πλαίσιο τόσο της διαδικασίας επανεξετάσεως όσο και της διαδικασίας ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- 5) Το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή φέρουν τα δικαστικά έξοδά τους στο πλαίσιο της διαδικασίας επανεξετάσεως.
- 6) Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή φέρει τα δικαστικά έξοδά της στο πλαίσιο της διαδικασίας ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

(υπογραφές)